

قوانین تکراری و متضاد بخش معدن
بهرام شکوری رئیس کمیسیون معادن و صنایع معدنی اتاق بازرگانی ایران

قوانین معدنی در کشور مشکل دارند؛ به‌طور مثال ۸۲ هزار مقرره وجود دارد که تکراری، متضاد یا مبهم هستند. این مسئله باعث شده تعبیر و تفسیرهای مختلفی از آنها شود. در چند سال گذشته وزارت اقتصاد و دارایی کارگروهی را تشکیل داد تا به‌عنوان هیات مقررات‌زایی عمل کرده و بتواند قوانین را شناسایی، اصلاح یا حذف کند. براساس آماري که وزیر اقتصاد اعلام کرد در این مدت حدود ۲۵۰۰ مقرره در هیات مقررات‌زایی وزارت اقتصاد و دارایی بررسی و از این تعداد ۷۰۰ مورد اصلاح شده‌اند. متأسفانه بنا به گفته وزیر پیش از ۹۰ درصد مقرره‌های اصلاح‌شده را سازمان‌ها انجام ندادند. برای بحث تضاد قوانین می‌توان به تعاریف مختلف خام‌فروشی اشاره کرد. در حال حاضر تعریفی که در قانون از خام‌فروشی شده، عبارت بسیار ساده‌ای است. در این تعریف دست دولت باز گذاشته شده تا عوارض وضع شود. یک قانونی که خام‌فروشی تعریف کرده و در آن آمده است اگر تغییراتی در مواد معدنی به لحاظ شیمیایی و فیزیکی ایجاد کنیم آن ماده دیگر ماده خام به حساب نمی‌آید. با این تعریف سنگ آهن و سنگ‌های کوب ساختمانی دیگر سنگ خام نیستند، این در حالی است که دولت بر کنسائتره سنگ آهن هم به‌عنوان ماده خام عوارض می‌بندد. جایی ساد قانونی را تعریف و جای دیگر آن را نقض می‌کنیم. از طرف دیگر می‌بینیم ماده قانونی دیگری وضع شده که در آن ابهام‌هایی وجود دارد و به محصولاتی با ارزش افزوده پایین اشاره دارد. حال اینکه مشخص نیست ارزش‌افزوده پایین به چه معنی است. سوال این است که آیا سنگ آهن و کنسائتره ارزش‌افزوده پایین دارند؟ به این ترتیب دست دولت را برای اینکه بر گندله، فولاد و... عوارض وضع کند، باز گذاشته‌ایم. این در حالی است که باید به‌جای وضع عوارض، فضایی ایجاد کنیم که ماده معدنی به کالای با ارزش افزوده بالاتر تبدیل شود و صاحبان سرمایه را به سرمایه‌گذاری ترغیب کند. در کمیسیون معادن اتاق ایران بخش بررسی قوانین را جزو برنامه‌های خود قرار داده‌ایم. در این جلسات بررسی می‌کنیم قوانینی که تکراری هستند حذف شوند و آنهایی که ابهام دارند، شفاف شوند تا تکلیف معلوم شود. در این بین متأسفانه گاهی دولت و مجلس به تصمیماتی که اتاق می‌گیرد، اهمیت نمی‌دهند؛ به‌طور مثال مجلس اصلاح قانون معادن را در دوره قبل مورد توجه قرار داد، اما هیچ حمایتی از اصلاحات انجام نشد. به‌هر حال ما به‌عنوان فعالان اقتصادی و تشکل بخش خصوصی باید پیغام خود را به گوش نهادهای تصمیم‌گیر برسانیم و در همین مسیر هم گام برمی‌داریم.

منیر حضوری
editor@smtnews.ir

کیوان جعفری
طهرانی:
نمی‌توان گفت
تحریم‌ها و
اقدامات امریکا
بی‌تاثیر خواهد
بود

عباس نعیمی: با
گذشت حدود
۲ سال از خروج
امریکا از برجام،
اثر تحریم‌ها
روی معدن تا حد
زیادی خنثی شده
است

احمد شریفی:
آنچه ترامپ
 مطرح کرده
 نمادین و
 به‌عبارتی
تبلیغاتی برای
انتخابات داخلی
 امریکا است

چشم‌انداز معدنی

وضع معدن از این بدتر نخواهد شد

امریکا با خروج از برجام شانس خود برای استفاده از شورای امنیت علیه ایران براساس قطعنامه ۲۲۳۱ را از دست داده و قدرت مانور این کشور علیه ایران تنها بر مبنای تحریم‌های یکجانبه است. با این حال کارشناسان باور دارند دولت امریکا استدلال سیاسی و حتی حقوقی خود را برای فعال کردن مکانیسم ماشه دارد و به‌طور طبیعی زیر بار مخالفت اعضای شورای امنیت نخواهد رفت. به اعتقاد دولت ترامپ در مکانیسم ماشه و بازگشت خودبه‌خود تحریم‌ها نیازی به موافقت اعضای شورای امنیت نیست؛ بنابراین دولت امریکا بدون توجه به مخالفت یا موافقت اعضای شورای امنیت بازگشت تحریم‌ها را اعلام می‌کند و به‌عبارتی آن را به رسمیت می‌شناسد. البته کارشناسان باور دارند بازی با تحریم‌ها از سوی امریکا تنها با هدف ایجاد التهاب در فضای اقتصادی ایران و افزایش حساسیت بین‌المللی از جمله شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی نسبت به ایران است. در واقع هدف نهایی ترامپ از این اقدامات، نشان دادن این است که به وعده انتخاباتی خود یعنی پایان دادن به برجام عمل کرده است.

روزنامه **Wall Street Journal** درباره سیاست مکانیسم ماشه و اینکه آیا امریکا می‌تواند آن را عملیاتی کند یا خیر و اینکه تحریم‌های امریکا چه تاثیری بر حوزه معدن گذاشته یا کارشناسان گفت‌وگو کرده که در زیر می‌خوانید.

اتفاق جدیدی نیفتاده است

خاطر نشان کرد: یکی از اقدامات امریکا ایجاد ترس و وحشت کاذب برای صادرکنندگان، تاجر ایرانی و طرف‌های خارجی امریکا است. البته شرکت‌های خارجی ممکن است در ابتدا موضع گرفته و عقب‌نشینی کنند، برای همین نمی‌توان گفت تحریم‌ها و اقدامات امریکا بی‌تاثیر خواهد بود. او تصریح کرد: باید گفت تصمیم امریکا تاثیر اجرایی نخواهد گذاشت. تاثیر روانی نیز بعد از گذشت چند ماه کم‌رنگ‌تر می‌شود و وقتی مشخص شود که سیاست امریکا تاثیر بزرگی در صادرات ایران نگذاشته، جو روانی آن نیز از بین می‌رود.

آینده بخش معدن

طهرانی در پاسخ به این سوال که آینده بخش معدن را به چه صورت می‌بینید، گفت: فارغ از تحریم‌ها و مکانیسم ماشه، ۱۳ این انتخابات امریکا برگزار خواهد شد. در حال حاضر نمی‌توان پیش‌بینی کرد که چه اتفاقی خواهد افتاد، اما به‌طور طبیعی شرایط ما با انتخاب ترامپ برای دور دوم یا انتخاب رقیبش بایدن متفاوت خواهد بود. جو روانی انتخاب مجدد ترامپ باعث می‌شود این تفکر ایجاد شود که تحریم‌ها ادامه خواهد داشت. این موضوع خودبه‌خود می‌تواند بر تمامی فعالیت‌های تجاری-اقتصادی ایران از جمله بخش معدن تاثیر بگذارد.

او با بیان اینکه باید سعی کنیم فعالیت‌های دیگری را در کنار صادرات معدن و صنایع معدنی انجام دهیم، خاطر نشان کرد: ما نیروی انسانی تحصیلکرده زیادی در بخش معدن، صنایع معدنی و حتی فولاد داریم که باید بتوانیم از آنها بهره‌مند شویم.

کیوان جعفری طهرانی، تحلیلگر ارشد بازارهای بین‌المللی سنگ آهن و فولاد با بیان اینکه تحریم‌های امریکا همواره خودبه‌خود و به‌طور کامل در حوزه معدن و صنایع معدنی اجرایی شده، به **Wall Street Journal** گفت: به‌دلیل اینکه امکان هیچ گونه فعالیت بانکی بین ایران و کشورهای دیگر وجود ندارد، صادرات در حوزه معدن به شدت متاثر شده است. امروز به دلیل تحریم‌ها، حمل دریایی به‌شدت آسیب دیده و هزینه‌های آن افزایش یافته است. شرکت‌هایی که می‌توانند محموله‌های صادراتی معدنی ایران را به صورت فله‌ای و کانتینری حمل کنند، محدود شده‌اند. متأسفانه به هیچ وجه نمی‌توانیم از کشتی‌های ایرانی برای صادرات مواد معدنی استفاده کنیم. همچنین مشتری‌هایی که از ایران خرید می‌کردند، به‌شدت محدود شده‌اند؛ به این ترتیب اگر مکانیسم ماشه از سوی امریکا اجرایی شود، به‌دلیل اینکه تحریم‌ها به‌صورت کامل در حال اجرا هستند، وضعیت ما از شرایط امروز بدتر نخواهد شد. طهرانی با بیان اینکه در گذشته نیز امریکا ایران را تحریم کرده و سیاست مکانیسم ماشه ادامه همان روند است، تصریح کرد: تحریم‌های ۱۵ مرداد و ۱۳ آبان سال ۹۷ را برای نخستین بار در حوزه معدن شاهد بودیم. بعدها صنایع فولاد کشور و فلزات نیز چندین مرتبه تحریم شدند. حتی در تحریم‌های دور دوم، سنگ آهن نیز مورد توجه قرار گرفت. به این ترتیب امریکا با عنوانی دیگر همان سیاست‌های قبلی را دنبال می‌کند.

تاثیر روانی تحریم‌ها

این تحلیلگر ارشد بازارهای بین‌المللی سنگ آهن و فولاد با بیان اینکه اقدامات امریکا تاثیر روانی دارد،

بخش معدن در ردیف اول تحریم‌های امریکا

عباس نعیمی، قائم‌مقام ایمیدرو در پاسخ به این سوال که اعمال تحریم‌ها از طرف امریکا چقدر در بخش معدن تاثیر گذار است، به **Wall Street Journal** گفت: بخش معدن هنگام خروج امریکا از برجام در ردیف اول تحریم‌ها بود و محدودیت‌های این حوزه ۳ ماه قبل از شروع محدودیت‌های نفت و پتروشیمی آغاز شد.

امروز با گذشت حدود ۲ سال از خروج امریکا از برجام، اثر تحریم‌ها روی این حوزه مدیریت و تا حد زیادی خنثی شده است. همچنین باتوجه به ضعف همراهی شورای امنیت و کشورهای کلیدی شامل چین، روسیه، فرانسه، آلمان و انگلستان با امریکا، انتظار نمی‌رود اقدام این کشور تاثیر چندانی بر حوزه معدن داشته باشد.

اهمیت حمل و نقل دریایی

قائم‌مقام ایمیدرو با تاکید بر اینکه اعمال تحریم‌ها اتفاق جدیدی برای ایران نیست، خاطر نشان کرد: محدودیت‌های بانکی و مالی از ماه‌ها قبل به‌طور کامل برقرار است و شرکت‌های خارجی بزرگ از ارتباط مستقیم با ایران خودداری می‌کنند. او با اشاره به اهمیت حمل و نقل دریایی گفت: تا زمانی که سیستم حمل و نقل بین‌المللی به‌ویژه دریایی برقرار است، وضعیت تجارت خارجی کشور در زنجیره معدن آسیب اندکی از اعمال محدودیت‌ها خواهد دید. نعیمی در پاسخ به این سوال که آینده بخش معدن را به چه صورت می‌بینید، تصریح کرد: با تضعیف ریال، بخش معدن یکی از حوزه‌ها است که شاهد رشد فروش و صادرات بوده و از نظر نقدینگی و شاخص‌های سرمایه‌گذاری در وضعیت بهتری نسبت به سایر بخش‌ها قرار دارد.

سیاست‌های توسعه‌ای ایمیدرو

قائم‌مقام ایمیدرو تصریح کرد: شرکت‌های فعال در حوزه معدن در سال‌های اخیر سرمایه‌گذاری خوبی در حوزه‌های مختلف انجام داده‌اند که خروجی آن، افزایش ۴۶ برابری ظرفیت تولید فولاد کشور و ۲ برابری آلومینیوم و ۲.۵ برابری مس است؛ با تداوم سیاست‌های توسعه‌ای ایمیدرو از جمله افزایش سرمایه ۳۹ هزار میلیارد تومانی شرکت‌های تابع و وابسته به سازمان

توجه به بازارهای شرق آسیا

این تحلیلگر ارشد بازارهای بین‌المللی سنگ آهن و فولاد با اشاره به اهمیت توجه به بازارهای شرق آسیا گفت: بازار چین همچنان هماتیت کم‌عیار با وجود نیاز و تقاضای کارخانه‌های سیمان عراق از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت متوقف شده است. در واقع خودتحریمی که از سوی وزارتخانه ایجاد شده مانع بزرگی بر سر راه این مهم است. باتوجه به اینکه در داخل کشور به سنگ آهن هماتیت با عیار ۴۰ تا ۴۲ درصد (Fe2O3 بین ۵۷ تا ۶۰ درصد) نیاز نداریم و اینکه این عیار هیچ‌گونه مصرف داخلی در صنایع فولادسازی کشور ندارد و تنها در صنعت سیمان قابل مصرف است، باید موانع صادرات آن از سوی وزارتخانه برداشته شود. در چنین شرایطی که صادرات مجبور شده نسبت به واردات و خرید محصولات ایرانی حساسیت بیشتری به خرج دهد، اگر تحریم‌ها ادامه پیدا کند، روند صادرات محصولات ایرانی، چرخه زنجیره فولاد و صنایع معدنی ایران به چین کاهش پیدا می‌کند. تحریم‌ها، چین به‌عنوان شریک تجاری عمده ایران مجبور شده نسبت به واردات و خرید محصولات ایرانی حساسیت بیشتری به خرج دهد. اگر تحریم‌ها ادامه پیدا کند، روند صادرات محصولات ایرانی، چرخه زنجیره فولاد و صنایع معدنی ایران به چین کاهش پیدا می‌کند. درباره بازارهای روسیه نیز باید گفت صادرات عمده‌ای در زمینه معدن و صنایع معدنی به این کشور نداریم. هر چند عده‌ای از تاجر ایرانی نسبت به صادرات برخی محصولات فولادی خاص ایران به روسیه اقدام کرده‌اند، اما نمی‌توان گفت صادرات به روسیه حجم وسیعی را در بر می‌گیرد؛ به این ترتیب بزرگ‌ترین شریک تجاری ما چین و جنوب شرق آسیا بوده که باید بتوانیم این بازار را حفظ کنیم.

توجه به بازارهای منطقه

طهرانی با تاکید بر اهمیت توجه به بازارهای منطقه خاورمیانه در این زمینه به کشور عراق اشاره کرد و گفت: عراق درباره خرید برخی محصولات معدنی مثل سیمان و فولاد از ایران تجدید نظر کرده، در حالی که در گذشته ما صادرات عمده‌ای در این حوزه‌ها به این کشور

خاطر نشان کرد: یکی از اقدامات امریکا ایجاد ترس و وحشت کاذب برای صادرکنندگان، تاجر ایرانی و طرف‌های خارجی امریکا است. البته شرکت‌های خارجی ممکن است در ابتدا موضع گرفته و عقب‌نشینی کنند، برای همین نمی‌توان گفت تحریم‌ها و اقدامات امریکا بی‌تاثیر خواهد بود. او تصریح کرد: باید گفت تصمیم امریکا تاثیر اجرایی نخواهد گذاشت. تاثیر روانی نیز بعد از گذشت چند ماه کم‌رنگ‌تر می‌شود و وقتی مشخص شود که سیاست امریکا تاثیر بزرگی در صادرات ایران نگذاشته، جو روانی آن نیز از بین می‌رود.

آینده بخش معدن

طهرانی در پاسخ به این سوال که آینده بخش معدن را به چه صورت می‌بینید، گفت: فارغ از تحریم‌ها و مکانیسم ماشه، ۱۳ این انتخابات امریکا برگزار خواهد شد. در حال حاضر نمی‌توان پیش‌بینی کرد که چه اتفاقی خواهد افتاد، اما به‌طور طبیعی شرایط ما با انتخاب ترامپ برای دور دوم یا انتخاب رقیبش بایدن متفاوت خواهد بود. جو روانی انتخاب مجدد ترامپ باعث می‌شود این تفکر ایجاد شود که تحریم‌ها ادامه خواهد داشت. این موضوع خودبه‌خود می‌تواند بر تمامی فعالیت‌های تجاری-اقتصادی ایران از جمله بخش معدن تاثیر بگذارد.

او با بیان اینکه باید سعی کنیم فعالیت‌های دیگری را در کنار صادرات معدن و صنایع معدنی انجام دهیم، خاطر نشان کرد: ما نیروی انسانی تحصیلکرده زیادی در بخش معدن، صنایع معدنی و حتی فولاد داریم که باید بتوانیم از آنها بهره‌مند شویم.

مشکلات داخلی بیشتر است

احمد شریفی، دبیر کل انجمن سنگ ایران با بیان اینکه امریکا با مکانیسم ماشه در عمل کاری نمی‌تواند انجام دهد، به **Wall Street Journal** گفت: فشار امریکا و تحریم‌ها هیچ مشکلی برای کشور ایجاد نکرده است. البته در داخل کشور مسئولان مشکلاتی را ایجاد کرده‌اند که کمتر از فشارهای خارجی نیست. آنها با ضعف حمایت از تولید به‌عبارتی دست خود را روی ماشه گذاشته‌اند تا واحدهای تولیدی نتوانند کاری از پیش ببرند.

بازی انتخابات

دبیر کل انجمن سنگ ایران با بیان اینکه در گذشته هم تحریم‌ها اعمال شده‌اند، گفت: تحریم‌ها فشار مضاعفی بر بخش معدن وارد کرد، به‌طوری که صادرات مواد معدنی دچار مشکل شد. امروز مکانیسم ماشه حتی در صورت عملیاتی شدن تفاوتی برای ما ایجاد نمی‌کند؛ به این دلیل که ما حداکثر تحریم‌ها را شاهد بوده‌ایم. به این ترتیب آنچه امریکا مطرح کرده نمادین و به‌عبارتی تبلیغاتی برای انتخابات داخلی ترامپ است.

آینده بخش معدن

شریفی در پاسخ به این سوال که آینده بخش معدن را به چه صورت می‌بینید، اظهار کرد: این موضوع به بسیاری از مسائل بستگی دارد. با اینکه بخش معدن ظرفیت بسیار بالا و مزیت‌های فراوانی دارد، هنوز با تنگناهایی روبه‌رو است. یکی از این موارد معدن کوچک هستند؛ در حالی که وزارتخانه تصمیماتی برای احیای معدن کوچک اتخاذ کرده، گام‌های موثری برای احیای معدن کوچک برداشته نشده است.

دبیر کل انجمن سنگ ایران با بیان اینکه ارزش‌افزوده در بخش معدن بسیار بالا است و ایران مزیت قابل توجهی در این بخش دارد، تصریح کرد: باتوجه به این مهم، تنها نیاز ما این است که وزارتخانه و دولت از این بخش حمایت کنند و دست و پای

کلام آخر

و زمینه بازگشت تحریم‌های سازمان ملل را فراهم کند، این درحالی است شرایط امروز متفاوت است. کارشناسان باور دارند امریکا با اعمال تحریم‌های مختلف بخش معدن را متاثر کرده و بر آن تاثیر منفی گذاشته است؛ بنابراین

امریکا با خروج از برجام در عمل حق استفاده از مکانیسم ماشه یا به‌عبارت دیگر ابزار فشار خود علیه ایران را از دست داده است. اگر امریکا در برجام باقی می‌ماند، خیلی راحت‌تر می‌توانست مکانیسم ماشه را علیه ایران به کار اندازد

مکانیسم ماشه یا هر سیاست دیگری از سوی این کشور دیگر تاثیر چندانی بر حوزه معدن نخواهد گذاشت. آنها به اتفاق بر اهمیت توجه به بازارهای شرق آسیا به‌ویژه چین تاکید داشته و معتقدند ایران باید بتواند مسیر خود را پیدا کند.